

**LEIDRAAD VOOR DE TENUITVOERLEGGING VAN DE LEADER-
SAMENWERKINGSACTIVITEITEN IN
PLATTELANDSONTWIKKELINGSPROGRAMMA'S 2014-2020**

**Voorstel 11/10/2013
Herwerkt: 27/04/2017**

(Eindversie)

Noot: deze versie betreft de wijzigingen naar aanleiding van de feedback van de praktijkwerkgroep rond LEADER-samenwerkingen onder het Europees Netwerk voor Plattelandsontwikkeling (ENPO)

Inhoud

1. Inleiding	3
1.1. Inleiding bij deze leidraad.....	3
1.2. Toelichting bij LEADER/CLLD in het ELFPO 2014-2020.....	3
1.3. Grondregels voor samenwerkingen in het kader van LEADER/CLLD	3
2. Wettelijke basis voor LEADER-samenwerkingsactiviteiten	5
3. Voorwaarden voor samenwerkingen volgens het ELFPO	6
3.1. Algemene principes	6
3.2. Soorten steun	8
3.2.1. Voorbereidende technische bijstand.....	8
3.2.2. Steun bij het samenwerkingsproject	9
3.3. Financieel draagvlak voor steun bij de samenwerking	11
4. Selectieprocedures voor samenwerkingsactiviteiten	12
4.1. De selectie van voorbereidende technische bijstand voor samenwerkingen	12
4.2. De selectie van de samenwerkingsprojecten zelf	12
4.2.1 <i>De selectie door lokale actiegroepen (LAG's)</i>	12
4.2.2 <i>De selectie door beheersautoriteiten</i>	13
5. Specifieke bepalingen voor transnationale samenwerking (TNS).....	14
6. De rol van netwerken voor het platteland (ENPO en NNP's) bij LEADER-samenwerkingen.....	16
7. Slotaanbevelingen	16
BIJLAGE 1. Referentiedocumenten	18
BIJLAGE 2. Sectie 8.4 van de CLLD-gids	19
BIJLAGE 3. Meldingsformulier	21
BIJLAGE 4. Indicatief voorbeeld van een algemene template voor een samenwerkingsovereenkomst voor LEADER transnationale samenwerkingsprojecten	23

1. Inleiding

1.1. Inleiding bij deze leidraad

Deze leidraad heeft als doel de rol toe te lichten van LEADER-samenwerkingsactiviteiten in de plattelandsontwikkelingsprogramma's 2014-2020.

De leidraad is indicatief van aard en dient louter ter referentie. Er wordt in deze leidraad geen nieuwe regelgeving vastgelegd. In elk geval is de interpretatie van het Gemeenschapsrecht een bevoegdheid van het Europees Hof van Justitie.

Dit document is een aanvulling op de Richtsnoeren voor de *vanuit de gemeenschap geleide lokale ontwikkeling* (CLLD) voor plaatselijke actoren, uitgegeven door de vier Directoraten-Generaal (DG's) van de Europese Commissie verantwoordelijk voor de ESI¹-fondsen. Dit richtsnoer licht voorbeelden van samenwerkingsactiviteiten in het kader van CLLD toe, zoals voorzien in de verordeningen houdende gemeenschappelijke bepalingen (GB-verordeningen) en de fondsenspecifieke verordeningen voor het ELFPO² en het EFMZV³.

1.2. Toelichting bij LEADER/CLLD in het ELFPO 2014-2020

In de periode 2014-2020 zal het ELFPO transnationale en interterritoriale samenwerkingsprojecten van lokale actiegroepen (LAG's) steunen als onderdeel van de lokale ontwikkeling strategieën (LOS's) die werden geselecteerd in het kader van CLLD/LEADER.

De steun is een verplicht onderdeel van de LEADER-maatregel. Zowel de voorbereidende steun voor de samenwerking als de steun voor samenwerkingsprojecten moeten opgenomen worden in de plattelandsontwikkelingsprogramma's (POP's). Hoewel dit wordt aanbevolen, is dit niet verplicht op LAG-niveau. Het staat individuele LAG's vrij om de beschikbare steun voor de samenwerking al dan niet in te roepen.

1.3. Grondregels voor samenwerkingen in het kader van LEADER/CLLD

Dankzij een samenwerking **kan de lokale blik verruimd worden en wordt nieuwe kennis aangedragen die de lokale strategieën ten goede komt**. LEADER-samenwerkingsprojecten dragen net als lokale projecten bij tot het behalen van de doelstellingen vastgelegd in de lokale ontwikkeling strategie. Ze bieden dankzij de tussenkomst van een externe partner van buiten het LAG-gebied ook toegevoegde waarde inzake wederzijds leren en het vergaren van de minimale vereiste kennis, ervaring, toepassingsmethoden en andere middelen.⁴

Een samenwerking kan bovendien **het innovatieve karakter van acties voor lokale ontwikkeling versterken** en de competitiviteit van de regio verhogen, door de capaciteit op te trekken en nieuwe zakenpartners aan te spreken, en door innovaties, kennis en vaardigheden te verspreiden.

1 Europese structuur- en investeringsfondsen

2 Europees Landbouwfonds voor plattelandsontwikkeling

³ Europees Fonds voor maritieme zaken en visserij

⁴ Het overzicht van genomineerde projecten voor de Noord-Baltische LEADER Cooperation Award blijkt interessant en getuigt van een breed scala aan samenwerkingsvoordelen.

Surf naar: <http://www.maainfo.ee/index.php?page=3604>

Naast de potentiële voordelen van interterritoriale samenwerkingsverbanden (binnen eenzelfde lidstaat) **schenken transnationale samenwerkingsverbanden een Europese toegevoegde waarde aan de lokale ontwikkeling.**

De samenwerking tussen een LAG-gebied en andere geografische gebieden **kan een cruciaal onderdeel vormen van eender welke CLLD/LEADER-lokale ontwikkeling strategie (LOS) of extra waarde toevoegen aan deze strategie.** De samenwerking kan verschillende vormen aannemen, van het uitwisselen van ervaringen, over het aanbevelen van veelbelovende praktijken tot het invoeren van gangbare activiteiten. Een samenwerking met andere gebieden die CLLD/LEADER toepassen kan **een strategisch middel zijn dat door LAG's wordt ingezet om de minimumvereisten voor bepaalde projecten te halen of complementaire middelen en kennis te verzamelen.**

ENPO-tools

- Het ENPO ontwikkelde een overzichtelijke leidraad voor transnationale samenwerking [TNS] – de LEADER Transnational Cooperation Guidance – die handig is voor de planning van samenwerkingsverbanden. Het document kan, net als andere gepaste tools, factsheets met lidstaatspecifieke informatie over TNS-regels en -procedures voor 2014-2020 en een samenvatting van werkgroepvoorstellen door LEADER-samenwerkingspartners, gedownload worden via https://enrd.ec.europa.eu/leader-clld/leader-cooperation_en.
- Samenwerkingsvoorstellen zijn te raadplegen op de ENPO-website: https://enrd.ec.europa.eu/leader-clld/clld-partner-search_en.
- De LAG-databank van het ENPO is eveneens beschikbaar en wordt voortdurend bijgewerkt: https://enrd.ec.europa.eu/leader-clld/lag-database_en.
- Het verslag van LEADER Focus Group 3 (Implementation of the LEADER Cooperation Measure) van ENPO bevat waardevolle analyse-inzichten en aanbevelingen: http://enrd.ec.europa.eu/enrdstatic/leader/leader/focus-groups/en/focus-group-3_en.html

2. Wettelijke basis voor LEADER-samenwerkingsactiviteiten

LEADER-samenwerkingsverbanden steunen op verschillende wetteksten.

Verordening nr. 1303/2013 (GB-verordening):

Art. 32 *Vanuit de gemeenschap geleide lokale ontwikkeling*

(2) Vanuit de gemeenschap geleide lokale ontwikkeling:

(d) wordt ontworpen in het licht van de lokale behoeften en mogelijkheden en omvat aspecten die in de lokale context innovatief zijn, alsmede netwerkvorming en in voorkomend geval samenwerking.

Art. 34 *Plaatselijke actiegroepen*

(3) De taken van plaatselijke actiegroepen omvatten:

(f) de selectie van concrete acties en de vaststelling van de steunbedragen alsmede, in voorkomend geval, de voorlegging van voorstellen aan de instantie die verantwoordelijk is voor de definitieve verificatie van de subsidiabiliteit voorafgaand aan de goedkeuring;

(5) In het geval van samenwerkingsactiviteiten van plaatselijke actiegroepen als bedoeld in art. 35, lid 1, onder c), kunnen de in lid 3, onder f), van dit artikel genoemde taken worden uitgevoerd door de verantwoordelijke managementautoriteit.

Art. 35 *Steun uit de ESI-fondsen voor vanuit de gemeenschap geleide lokale ontwikkeling*

(1) De steun uit de betreffende ESI-fondsen voor vanuit de gemeenschap geleide lokale ontwikkeling omvat:

(c) de voorbereiding en uitvoering van samenwerkingsactiviteiten van de plaatselijke actiegroep;

Verordening nr. 1305/2013 (ELFPO-verordening):

Art. 44 *Concrete samenwerkingsacties in het kader van LEADER*

(1) In het kader van art. 35, onder c), van Verordening (EU) nr. 1303/2013 wordt steun verleend voor:

(a) samenwerkingsprojecten binnen een lidstaat (interterritoriale samenwerking) of samenwerkingsprojecten tussen gebieden in verscheidene lidstaten of met gebieden in derde landen (transnationale samenwerkingen),

(b) voorbereidende technische bijstand voor interterritoriale en transnationale samenwerkingsprojecten, op voorwaarde dat de plaatselijke groepen kunnen aantonen van plan te zijn een concreet project uit te voeren.

(2) Afgezien van andere plaatselijke groepen kunnen de partners van een plaatselijke groep in het kader van het ELFPO bestaan uit:

(a) een groep plaatselijke publieke en private partners in een ruraal gebied die binnen of buiten de Unie een strategie voor plaatselijke ontwikkeling uitvoert;

(b) een groep plaatselijke publieke en private partners in een niet-ruraal gebied die een plaatselijke ontwikkelingsstrategie uitvoert.

(3) Ingeval de samenwerkingsprojecten niet door de plaatselijke groepen worden geselecteerd, zetten de lidstaten een systeem voor doorlopende aanvragen op.

Zij maken, uiterlijk twee jaar na de datum van de goedkeuring van hun plattelandsontwikkelingsprogramma's, de nationale of regionale administratieve procedures voor de selectie van transnationale samenwerkingsprojecten bekend, alsmede een lijst van subsidiabele kosten.

De samenwerkingsprojecten worden uiterlijk vier maanden na de datum van indiening van de projectaanvraag door de bevoegde autoriteit goedgekeurd.

(4) De lidstaten delen de goedgekeurde transnationale samenwerkingsprojecten mee aan de Commissie.

Art. 52 *Europees netwerk voor plattelandsontwikkeling*

(3) Het netwerk heeft tot taak:

(g) de nationale netwerken en de initiatieven voor transnationale samenwerking en de uitwisseling van acties en ervaringen op het gebied van plattelandsontwikkeling met netwerken in derde landen te sturen;

(h) specifiek voor plaatselijke groepen:

(ii) samen te werken met in het kader van het EFRO, het ESF en het Europees Fonds voor Maritieme Zaken en Visserij opgezette organisaties voor plaatselijke ontwikkeling die actief zijn op het gebied van netwerkvorming en technische bijstand, met name op het gebied van de activiteiten van deze organisaties met het oog op plaatselijke ontwikkeling en transnationale samenwerking.

Art. 54 Nationaal netwerk voor het platteland

(3) De in art. 51, lid 3, bedoelde ELFPO-steun wordt gebruikt:

(b) voor het opstellen en uitvoeren van een actieplan met ten minste de volgende actiepunten:

(iii) activiteiten met betrekking tot het verstrekken van opleidingen en netwerkvorming voor plaatselijke groepen en met name technische bijstand voor interterritoriale en transnationale samenwerking, het faciliteren van samenwerking tussen plaatselijke groepen en het zoeken naar partners voor de in art. 35 bedoelde maatregel. (...)

3. Voorwaarden voor samenwerkingen volgens het ELFPO

3.1. Algemene principes

- Actiegebied:

Het actiegebied van potentiële samenwerkingspartners in ELFPO/LEADER-LAG's wordt toegelicht in art. 44(2) van de ELFPO-verordening. Dit artikel stelt specifiek dat LAG's met partners kunnen samenwerken uit landen **binnen en buiten de Europese Unie**. Partners uit landen binnen de Europese Unie kunnen zich in zowel **ruraal als stedelijk gebied** bevinden. Partners uit landen buiten de Europese Unie mogen zich uitsluitend in ruraal gebied bevinden.

Om de potentiële voordelen van een samenwerking maximaal te benutten dienen beheersautoriteiten (BA's) erop toe te zien dat ze het actiegebied voor samenwerkingsverbanden niet onnodig beperken. Terwijl LAG's kunnen samenwerken met partners in stedelijk gebied of gebieden buiten de EU, kunnen alleen activiteiten in het kader van LOS's/LAG's die CLLD/LEADER-steun genieten van de POP's gefinancierd door het ELFPO. De bepalingen inzake de "subsidiabiliteit van concrete acties afhankelijk van de plaats van uitvoering" vastgelegd door de ESI-fondsen moeten worden nageleefd (zie art. 70 van de GB-vordering), vooral wat betreft de uitgaven in derde landen.

- Soorten partners

Bij het vastleggen van de samenwerkingsregels dienen BA's een breed scala van potentiële partners te beogen, om zo rekening te houden met de vele samenwerkingsvormen in de gebieden binnen en buiten de Unie. Ze mogen bijvoorbeeld geen samenwerkingen tussen LAG's onderling of samenwerkingen met andere partnerschappen uitsluiten.

Art. 44(2) van de ELFPO-verordening bepaalt dat een partner – die zelf geen LAG is – in een samenwerkingsproject met een LEADER-LAG moet bestaan uit een 'groep plaatselijke publieke en private partners die (...) een strategie voor plaatselijke ontwikkeling uitvoert'. Dit wil zeggen dat het actiegebied van deze groep gelijkaardig moet zijn aan dat van een LAG, maar niet overeen hoeft te stemmen met alle bepalingen in art. 33 van de GB-verordening (over 'vanuit de gemeenschap geleide lokale ontwikkeling').

Bij de start van een samenwerkingsproject moeten de partners een overeenkomst ondertekenen waarin de taken van elke partner duidelijk worden omschreven. Een standaard samenwerkingsovereenkomst wordt bij wijze van voorbeeld toegevoegd in Bijlage 4.

Het wordt aanbevolen dat de partners de voornaamste criteria inzake de uit te voeren activiteiten vooraf vastleggen/bespreken. Ze kunnen eveneens bepalen welk soort activiteiten er buiten het actiegebied van dit project vallen.

Met het oog op het behalen van de overeengekomen doelstellingen van de samenwerking, is het eveneens belangrijk dat de samenwerkende partners elkaar op de hoogte houden van de in het project geboekte voortgang en van veranderingen in de uitvoering ervan, zodat het project op een gepaste wijze kan worden bijgestuurd.

- Begunstigden van samenwerkingsprojecten:

Samenwerkingsprojecten vereisen een hoger coördinatieniveau dan eenvoudige lokale projecten. In veel gevallen bezitten die eveneens een sterk collectief of territoriaal aspect. Daarom is het zinvol dat de eindbegunstigde van de steun aan een samenwerkingsproject de LAG zelf kan zijn. Dat is wat met art. 34(4) van de GB-verordening wordt beoogd.

- De hoofdpartner

In het kader van samenwerkingsprojecten zijn de partners niet verplicht een hoofdpartner (of coördinerende LAG) aan te duiden, hoewel dit sterk aanbevolen wordt. Bij gebrek aan een hoofdpartner moet de taakverdeling tussen de partners onderling bijzonder duidelijk afgebakend zijn en is bij beide partners eenzelfde mate van commitment vereist.

De taken en verantwoordelijkheden van de hoofdpartner omvatten doorgaans:

- de leiding over en coördinatie van de uitwerking van het project, inclusief de voorbereiding van de samenwerkingsovereenkomst tussen de partners;
- de coördinatie en opvolging van de aanvragen van partners voor financiële steun;
- de coördinatie van de uitvoering van het project en het toezicht over de taken van de verschillende partners (zoals de informatie-uitwisseling en gemeenschappelijke verslagen);
- de opvolging van en verslaggeving over de resultaten en de financiële vooruitgang.

Andere taken en verantwoordelijkheden van de hoofdpartner kunnen naargelang de behoeften aan elk samenwerkingsproject worden toegevoegd.

De verantwoordelijkheden van de hoofdpartner moeten gedekt worden door een hoger projectbudget dan dat van de andere partners. De financiering van dit budget gebeurt via de LAG of het budget voor het samenwerkingsprogramma van de betrokken partner, of door een bijdrage van andere projectpartners.

3.2. Soorten steun

3.2.1. Voorbereidende technische bijstand⁵

Art. 35(1)(c) stelt dat “de steun uit de betreffende ESI-fondsen voor CLLD de voorbereiding en uitvoering van samenwerkingsactiviteiten van de LAG omvat”.

Dit betekent dat voorbereidende technische bijstand verplicht is en moet voorzien worden in alle POP's, **voor de volledige duur van het programma**. Een dergelijke steun bij de voorontwikkeling werd in de periode 2007-2013 al voor heel wat programma's voorzien, zelfs tijdens LEADER+. Tegenwoordig is deze steunmaatregel echter een verplicht element in de steun aan samenwerkingsprojecten, met het oog op een toename van het aantal samenwerkingsactiviteiten van LAG's.

Financiële steun bij de voorbereidingen biedt potentiële samenwerkingspartners de kans om elkaar te ontmoeten en een projectvoorstel en convenant of samenwerkingsovereenkomst op te stellen voorafgaand aan het samenwerkingsproject.⁶

De subsidie kan worden aangewend voor een haalbaarheidsonderzoek, om na te gaan of een specifiek samenwerkingsidee met potentiële partners haalbaar is en of partners over de nodige middelen beschikken (zoals de normen en maximumhoeveelheden voor steun, de steun van lokale stakeholders, andere middelen enz.). Een dergelijk onderzoek kan twee geldige redenen opleveren om geen volledig samenwerkingsproject op te zetten. Het kan een aantal resultaten opleveren waaruit blijkt dat er geen noodzaak is voor een uitgebreid samenwerkingsproject, of het geplande project kan niet haalbaar blijken onder de 'huidige' omstandigheden, waardoor de partners beslissen om het project niet verder uit te werken.

Kosten die door de voorbereidende technische bijstand kunnen worden gedekt, omvatten bijvoorbeeld:

- de kosten verbonden aan vergaderingen met potentiële partners (reiskosten, accommodatie, tolken enz.);
- de kosten verbonden aan de voorontwikkeling (de deelname aan evenementen, studiebezoeken, haalbaarheidsonderzoeken, raadplegingen voor specifieke zaken, vertalingen, kosten voor bijkomend personeel enz.).

Het valt echter moeilijk te voorspellen welke activiteiten vereist zullen zijn om aan de specifieke behoeften van elke LAG bij de voorbereiding van een samenwerkingsproject tegemoet te komen. **Het is dan ook aanbevolen om de in aanmerking komende kosten in de POP's niet te sterk te beperken.**

Door ook in de voorbereidingsfase activiteiten en kosten subsidiabel te stellen, wordt een goede voorbereiding bevorderd en is de kans op een succesvol samenwerkingsproject vele malen groter. Het is van cruciaal belang dat potentiële partners elkaar ook kunnen bezoeken, om vertrouwd te raken met de omstandigheden achter de motivatie en interesse van de partner om in een specifiek samenwerkingsproject te stappen.

⁵ Art. 44(1)(b) Reg. (EU) N° 1305/2013

⁶ Raadpleeg voor concrete voorbeelden van activiteiten met betrekking tot de voorbereidingssubsidie het overzichtsdocument over het werk van de ENPO-werkgroep van LEADER-samenwerkingspartners: [http://enrd.ec.europa.eu/leader-clld/leader-cooperation_en].

Vorbereidende technische bijstand kan uitsluitend worden toegekend wanneer een LAG kan aantonen dat die de uitwerking van een concreet project beoogt. Dit betekent dat de groep minstens de doelstellingen en de aard van het beoogde project moet bepalen.

De toekenning van voorbereidende technische bijstand houdt echter geen verplichting in om het beoogde project daadwerkelijk uit te voeren, wanneer het bijvoorbeeld niet haalbaar blijkt. De voorbereidende technische bijstand kan dus ook worden toegekend als het project niet plaatsvindt, en de LAG hoeft die steun in dat geval ook niet terug te betalen. Indien de voorbereidende steun uiteindelijk niet tot een samenwerkingsproject leidt, kan – met het oog op een efficiënt gebruik ervan – gevraagd worden aan de LAG's om hun uitgaven te staven.

Vorbereidende technische bijstand mag niet meer aangewend worden voor kosten die gemaakt worden nadat een samenwerkingsproject tot stand gekomen is, aangezien die steun per definitie vooraf moet gaan aan het samenwerkingsproject zelf.

BA's kunnen beslissen om een limiet vast te leggen voor de voorbereidende technische bijstand. Het staat hen bovendien vrij een geschikte aanpak en gepaste criteria vast te leggen (zoals een vast bedrag per LAG of per aanvraag enz.). Het is echter aanbevolen om geen beperkingen op te leggen inzake het aantal acties die een LAG kan ondernemen met de toegekende voorbereidende steun.

3.2.2. Steun bij het samenwerkingsproject⁷

De steun van het ELFPPO kan eveneens aangewend worden om de activiteiten van het samenwerkingsproject zelf te financieren.

Het samenwerkingsproject moet een **concrete activiteit** behelzen **met duidelijk omschreven producten of prestaties** die resultaten opleveren voor de betrokken gebieden.

De projecten kunnen focussen op een breed scala aan activiteiten. Zo kunnen ze tot doel hebben de capaciteit te verhogen en ervaringen te delen op het vlak van lokale ontwikkeling, bijvoorbeeld via gemeenschappelijke publicaties, opleidingsseminaries en uitwisselingsovereenkomsten (zoals de uitwisseling van managers of personeelsleden). Die maatregelen moeten op hun beurt leiden tot de invoering van vergelijkbare werkmethodes en gezamenlijk of gecoördineerd ontwikkelingswerk.

De samenwerkingspartners moeten een adequate omschrijving van doelstellingen en output van het samenwerkingsproject opstellen, rekening houdend met de verschillende ontwikkelingsniveaus van de samenwerkende gebieden. Dit verhoogt de doeltreffendheid en efficiëntie van het samenwerkingsproject en draagt bij tot een hogere output voor elk van de samenwerkingspartners, aansluitend op de specifieke ontwikkelingsbehoeften (inclusief een capaciteit verhogend element voor het project).

Samenwerkingsprojecten moeten niet alleen gericht zijn op LAG's, maar ook op de deelname van andere lokale stakeholders (zoals business-to-businesssamenwerkingen). Dit zorgt voor een hogere meerwaarde van de samenwerking inzake de ontwikkelingsbehoeften van lokale stakeholders binnen LAG-gebieden. (Zo kan een samenwerkingsproject gebaseerd zijn op de

⁷ Art. 44(1)(a) van Verordening (EU) Nr. 1305/2013

behoefte aan capaciteitsverhoging bij bepaalde private of openbare stakeholders die van strategisch belang zijn voor de lokale ontwikkeling).⁸

De toekenningscriteria kunnen in de LOS beschreven worden of op programmaniveau vastgelegd worden, naargelang het gekozen selectiesysteem (zie verder, in 4.2.1 en 4.2.2). De criteria moeten op dezelfde wijze worden toegepast als voor de invoering van projecten in het kader van de LOS's ("lokale projecten")⁹.

Een samenwerkingsproject vereist een zekere mate van 'gezamenlijke aanpak'. Deze kan de volgende elementen bevatten:

- De actie draagt bij tot het behalen van de doelstellingen vastgelegd in de LOS's van de deelnemende LAG's;
- De actie levert een meetbare en tastbare¹⁰ output op die de samenwerkingspartners ten goede komen;
- De actie wordt gevoerd met de toestemming van beide partners en wordt in het aanvraagformulier omschreven;
- De samenwerkingspartners van het project staan in voor de uitvoering van de actie,
- De uitvoering van de actie kan gecoördineerd worden door een hoofdpartner of structuur die gezamenlijk door de samenwerkingspartners werd opgezet voor het project;
- Zonder gezamenlijke aanpak – met andere woorden: wanneer de LAG's zelfstandig te werk zouden gaan en uitsluitend lokale acties zouden voeren – zouden de projectdoelstellingen niet haalbaar zijn.

Een aantal voorbeelden van te beogen resultaten van een gezamenlijke aanpak:

- Een wederzijdse kennisopbouw (methodologische richtlijnen, opleidingspakket, toolkit-document met templates, labels enz.) met betrekking tot een specifiek thema waar beide samenwerkingspartners mee in aanraking komen (zoals de presentatie van de streek als merk, de promotie van streekproducten, lokale acties om op lokaal vlak de gevolgen van de klimaatsveranderingen het hoofd te bieden, bewustmakingscampagnes rond sociale inclusie enz.)
- Een gezamenlijke website of gezamenlijke publicaties waarin onder meer de acties, initiatieven en resultaten van het samenwerkingsproject worden toegelicht.
- De aankoop van materiaal dat door alle samenwerkingspartners gebruikt kan worden (zoals voor lokale beurzen en evenementen).

⁸ Zoals in Duitsland, waar de projectleider niet noodzakelijk de LAG zelf moet zijn als die de samenwerkingsovereenkomst heeft goedgekeurd. In Noord-Ierland kunnen lokale stakeholders deel uitmaken van een samenwerkingsproject als deelnemende partners.

⁹ Art. 35(1)(b) van Verordening (EU) Nr. 1303/2013

¹⁰ Een tastbare output kan verband houden met de voorbereiding van uiteenlopende tools voor verspreiding of opleiding, websites, beeldmateriaal, of met investeringen in vastgoed of materiaal waarvan kan worden aangetoond dat het bijdraagt tot het behalen van de projectdoelstellingen

3.3. Financieel draagvlak voor steun bij de samenwerking

Binnen elk POP dient een specifiek bedrag uit het budget voor de LEADER-maatregel gereserveerd te worden voor samenwerkingsactiviteiten. Dit om de haalbaarheid van de invoering van dergelijke projecten door LAG's te garanderen. Het budget voor de samenwerking moet worden opgenomen in de financiële outputtabellen van het POP.

Indien de LAG's instaan voor de selectie van de samenwerkingsprojecten moet het budget hiervoor vooraf toegewezen worden aan de LAG's, samen met de toewijzing voor de invoering van lokale projecten. Indien de samenwerkingsactiviteiten daarentegen door een centrale instantie worden gestuurd, beschikken de LAG's niet over een vooraf toegewezen budget voor deze activiteiten en vragen ze op basis van een project steun aan als antwoord op de oproepen die door de BA's worden uitgeschreven.

De ervaring leert ons dat de ontwikkeling van samenwerkingsprojecten tijd vergt. Daarom wordt het aanbevolen om een budget vast te leggen voor nationale **cofinanciering** van samenwerkingsprojecten voor de volledige financieringsperiode.

Kostenstrategieën:

Bovenop de **kosten die door elk van de partners in de samenwerking worden gemaakt**, moet het aandeel in de **gezamenlijke kosten** binnen de samenwerkingsactiviteiten eveneens in aanmerking komen.

In het kader van interterritoriale of transnationale samenwerkingsprojecten hebben gezamenlijke kosten betrekking op de activiteiten die samen de gezamenlijke actie vormen zoals die werd omschreven in het projectvoorstel en geleid worden door de hoofdpartner (indien van toepassing).

Gezamenlijke kosten vloeien voort uit gezamenlijke acties –oftewel, de concrete activiteiten waarvan de kosten door beide samenwerkingspartners gedragen worden. Gezamenlijke kosten kunnen bijvoorbeeld bestaan uit adviesdiensten (IT of andere) en/of diensten voor de publicatie of lancering van een gezamenlijke brochure, website, uitgave, opleidingspakket of iedere andere gezamenlijke 'productie'.

Mogelijke gezamenlijke kosten (niet-uitputtende lijst):

- Verblifskosten, catering, reiskosten, huur van ruimten voor gezamenlijke evenementen, bijeenkomsten, workshops;
- Kosten voor de raadpleging van adviseurs of experts voor de uitwerking van gezamenlijke producten;
- Kosten voor andere diensten met betrekking tot gezamenlijke producten (zoals drukwerk, grafisch ontwerp van publicaties);
- De aankoop van materiaal voor gebruik in het kader van het project (materiaal dat door alle samenwerkingspartners gebruikt kan worden)
- Kosten specifieke projectmedewerkers (zoals één specifieke manager voor het hele project)

Om overbodige obstakels voor LAG's te vermijden, moeten op nationaal niveau maatregelen worden getroffen om de verschillende soorten kosten te harmoniseren via nationale richtlijnen of wetten, vooral om de niet in aanmerking komende kosten duidelijk vast te leggen.

4. Selectieprocedures voor samenwerkingsactiviteiten

4.1. De selectie van voorbereidende technische bijstand voor samenwerkingen

Om samenwerkingsactiviteiten bij de start vlotter te laten verlopen, is het aanbevolen om een afzonderlijke procedure te hanteren voor voorbereidende technische bijstand, die verschilt van de selectieprocedure voor de samenwerkingsprojecten zelf.

De selectie van voorbereidende technische bijstand kan gebeuren:

- a) via een administratieve selectieprocedure – de steun wordt toegekend aan de LAG, na de indiening van een aanvraag bij de BA; of
- b) via een lokale selectieprocedure, uitgevoerd door de LAG, die daarvoor een deel van het budget voor de invoering van de strategie voor lokale ontwikkeling uittrekt.

4.2. De selectie van de samenwerkingsprojecten zelf

Volgens art. 34 (GB-verordening) is het aan de LAG om de projecten te selecteren die in het kader van de LOS zullen worden ingevoerd. Anderzijds kunnen samenwerkingsprojecten, bij wijze van uitzondering op art. 34(3)(f) van de GB-verordening, in bepaalde gevallen geselecteerd worden door de BA.

De projecten kunnen dus door twee instanties geselecteerd worden, met name de LAG en de BA (zie verder, in 4.2.1 & 4.2.2). Het is bovendien mogelijk dat beide instanties gelijktijdig een samenwerkingsproject selecteren binnen eenzelfde programma.

De verantwoordelijke autoriteiten moeten proactief bijdragen tot het beperken van de vertragingen in het besluitvormingsproces. Het slagen van samenwerkingsprojecten berust duidelijk op een vlotte afhandeling van de aanvragen van de verschillende samenwerkende partners. De beslissing over de toekenning van de steun moet binnen de vier maanden na het indienen van de aanvraag vallen (zie derde paragraaf van art. 44(3) van de ELFPO-verordening). Deze termijn moet eveneens van toepassing zijn op samenwerkingsprojecten die door de LAG's geselecteerd worden.

Lidstaten moeten erop toezien dat de verschillen in de selectieprocedures en deadlines geen ontmoedigend effect hebben op LAG's om een samenwerking aan te knopen. Naast een vlot besluitvormingsproces is het voor beheersautoriteiten ook aangewezen om een manier te vinden om een tijdelijke goedkeuring toe te kennen aan samenwerkingsprojecten op hun grondgebied, in afwachting van de goedkeuring door andere beheersautoriteiten voor partners, en dit binnen een aanvaardbaar tijdsbestek.

4.2.1 De selectie door lokale actiegroepen (LAG's)

Idealiter, en om zo dicht mogelijk aan te leunen bij de principes van CLLD/LEADER, wordt het sterk aanbevolen dat LAG's samenwerkingsactiviteiten opnemen in hun LOS's. Het kan

gaan om specifieke samenwerkingsactiviteiten of om een brede samenwerkingsstrategie, afhankelijk van de behoeften die aan het licht komen tijdens een SWOT-analyse.

Waar de samenwerking als een prioriteit werd omschreven in de strategie voor lokale ontwikkeling (LOS) van een LAG, worden samenwerkingsprojecten net als elk ander project kaderend binnen de LOS door de LAG geselecteerd. De LAG's zijn in feite het aangewezen orgaan om de samenwerkingsprojecten te selecteren waar hun gebieden/stakeholders het meeste baat bij hebben.

Net als bij andere lokale projecten zijn provincies de gebruikelijke autoriteit, die verantwoordelijk zijn voor de laatste controle en de uiteindelijke beslissing of de steun al dan niet wordt toegekend. De BA kan ook beslissen om deze verantwoordelijkheid over te dragen aan de LAG's. In dat geval is de bottom-upbenadering eveneens van toepassing op de samenwerking.

De LAG verklaart bereid te zijn samen te werken met projecten die in lijn liggen met zijn strategie, maar de partners zijn daarbij nog niet noodzakelijk bekend (aangezien deze bijvoorbeeld nog geselecteerd moeten worden voor LEADER-steun onder hun POP's). De LAG treft de nodige maatregelen voor een samenwerking in diens actieplan en diens financieel plan (die zo nodig na een analyse en evaluatieprocedure nog bijgesteld kunnen worden). In dit geval wordt het budget voor de samenwerking toegekend aan de LAG, samen met de toegewezen middelen voor de tenuitvoerlegging van de LOS.

De opname van de samenwerking in de lokale ontwikkeling strategie helpt LAG's om vooruit te denken en hun samenwerkingsacties te plannen, net als de gepaste voorbereidende acties om de haalbaarheid van samenwerkingsideeën te toetsen en hun implementatie voor te bereiden indien ze haalbaar blijken. Bijgevolg zijn de samenwerkingsactiviteiten sterk verankerd in en afgestemd op de lokale strategie, waardoor die daadwerkelijk bijdragen tot de overeengekomen prioriteiten.

De selectie van de samenwerkingsprojecten kan echter ook worden toevertrouwd aan de BA in plaats van aan de LAG, indien het niet uitsluitend om lokale projecten gaat, maar veeleer om projecten met een bredere territoriale impact. De BA kan het dus belangrijk vinden om het proces bij te sturen, door projectoproepen uit te schrijven, een selectieraad voor samenwerkingsprojecten bijeen te roepen en gelijkvormige criteria vast te leggen, waaronder een thematische aanpak voor alle LAG's in het programmagebied.

Heel wat lidstaten passen deze aanpak al verscheidene LEADER-periodes toe. Een dergelijke optie mag LAG's er echter niet van weerhouden samenwerkingsprojecten te kiezen die stroken met hun strategie. Het bottom-upkarakter van de projecten mag hierdoor evenmin verdwijnen of vervagen.

4.2.2. De selectie door beheersautoriteiten

Indien BA's zich over de selectie van samenwerkingsprojecten buigen, dient een systeem voor 'doorlopende' aanvragen te worden voorzien (Art. 44(3) van de ELFPO-verordening). Deze verplichting moet als volgt geïnterpreteerd worden: wanneer de selectie van projecten via projectoproepen verloopt, moeten deze permanent open staan voor de hele duur van het project, of moeten er minstens drie oproepen per jaar worden uitgeschreven om de doorlopende toegang tot deze vorm van steun te garanderen.

In elk geval moeten er voldoende oproepen worden uitgeschreven om de tenuitvoerlegging van projecten met partners uit verschillende gebieden niet in de weg te staan (zie verder in Hoofdstuk 5 en in Bijlage 2: CLLD-leidraad, Sectie 8.4). Gezien de tijd die vereist is om samenwerkingsprojecten te selecteren, worden BA's aangespoord om de harmonisering na te streven van het besluitvormingsproces na afloop van het programma.

De BA moet de partners en andere BA's bovendien melden of een project al dan niet werd goedgekeurd. Deze uitwisseling van informatie is belangrijk omdat de tenuitvoerlegging van een project (bijvoorbeeld de betalingen) pas van start kan gaan als alle relevante procedures zijn afgerond.

Zoals hierboven vermeld moeten BA's een vlot besluitvormingsproces garanderen en worden ze aangespoord op zoek te gaan naar mogelijkheden om een tijdelijke goedkeuring te verlenen aan samenwerkingsprojecten op hun eigen grondgebied die gebonden zijn aan de goedkeuring van de partners door andere BA's binnen een aanvaardbare termijn. Dergelijke maatregelen moeten de tenuitvoerlegging vergemakkelijken van projecten die de goedkeuring vereisen van verschillende nationale en regionale instanties.

Het indienen van subsidieaanvragen voor samenwerkingsprojecten bij bevoegde autoriteiten moet in overleg gebeuren met de verschillende samenwerkingspartners. Dit vergemakkelijkt een gezamenlijke 'lancering' van projectactiviteiten binnen maximaal vier maanden na de indiening van de projectaanvragen (art. 44 van Verordening 1305/2013 (ELFPO-verordening)). De goedkeuring van TNS-projecten door bevoegde autoriteiten kan hierdoor eveneens gecoördineerd worden. De uitwisseling van informatie onder beheersautoriteiten die betrokken zijn bij het goedkeuringsproces kan dit proces versnellen en bijdragen tot tijdiger beslissingen.

5. Specifieke bepalingen voor transnationale samenwerking (TNS)

De ELFPO-verordening bevat bepalingen die specifiek als doel hebben de tenuitvoerlegging van transnationale samenwerkingsprojecten (TNS) te bevorderen en gekende vertragingen in het proces te verhelpen. Die vertragingen zijn te wijten aan het feit dat elk project door verscheidene BA's uit verschillende lidstaten moet worden goedgekeurd.

Art. 44 van de ELFPO-verordening bevat een aantal belangrijke verplichtingen voor BA's op het vlak van het beheer van transnationale samenwerkingen, zoals hieronder vermeld. (Zie ook Hoofdstuk 6 voor verplichtingen van zowel het Europees Netwerk voor Plattelandsontwikkeling (ENPO) als de Nationale Netwerken voor het Platteland (NNP's) met betrekking tot de technische steun voor transnationale samenwerkingen.)

- *“[Lidstaten] maken, uiterlijk twee jaar na de datum van de goedkeuring van hun plattelandsontwikkelingsprogramma's, de nationale of regionale administratieve procedures voor de selectie van transnationale samenwerkingsprojecten bekend, alsmede een lijst van subsidiabele kosten.”* (§ 2 van art. 44(3) van de ELFPO-verordening)

Dit moet bijdragen tot een vrij toegankelijk overzicht van deze procedures voor elke geïnteresseerde partij. Dit is vooral belangrijk voor LAG's die, met het oog op een TNS, niet alleen zicht moeten hebben op de regels voor TNS binnen hun eigen POP, maar eveneens op de regels die van toepassing zijn voor elk van de samenwerkingspartners.

Het is eveneens aanbevolen om ervaringen met de verschillende soorten regels uit te wisselen, om zo tot een vergelijkbare aanpak te komen. Dit is vooral belangrijk voor lidstaten waartussen er vele TNS-projecten verwacht kunnen worden – steunend op de ervaringen uit de periode 2007-2013. De factsheets (fiches) over transnationale samenwerking voor elke lidstaat kunnen een bron van inspiratie zijn. De factsheets voor de periode 2007-2013 zijn te vinden op de website van het ENPO. De informatie voor de periode 2014-2020 zal het ENPO op een vergelijkbare manier opstellen en publiceren.

- **“De samenwerkingsprojecten worden uiterlijk vier maanden na de datum van indiening van de projectaanvraag door de bevoegde autoriteit goedgekeurd.”** (§ 3 van art. 44(3) van de ELFPO-verordening)

Om de tenuitvoerlegging te vergemakkelijken van projecten die de goedkeuring van verschillende nationale of regionale instanties vereisen, moeten lidstaten toezien op een vlot besluitvormingsproces. Zo raken LAG's die willen samenwerken niet ontmoedigd door de verschillende selectieprocedures en deadlines. Vier maanden is volgens de verordening de uiterste aanvaardbare termijn om tot een besluit te komen over een aanvraag voor een samenwerkingsproject.

BA's wordt aanbevolen om op zoek te gaan naar een manier om binnen een aanvaardbaar tijdsbestek een tijdelijke goedkeuring toe te kennen aan samenwerkingsprojecten op hun eigen grondgebied, wanneer die gebonden zijn aan de goedkeuring van partners door andere BA's.

- **“De lidstaten delen de goedgekeurde transnationale samenwerkingsprojecten mee aan de Commissie.”** (Art. 44(4) van de ELFPO-verordening)

Het doel van deze bepaling is tweeledig: de opvolging van TNC's op Europees niveau garanderen (de Commissie levert geconsolideerde informatie over de goedkeuringen) en een platform creëren voor de uitwisseling van informatie tussen lidstaten die betrokken zijn bij eenzelfde TNC.

Gezien het gebrek aan een gecoördineerde goedkeuringsprocedure is de meldingsplicht van toepassing op elke individuele goedkeuring. NNP's kunnen de BA's bijstaan om de nodige informatie te verzamelen en de opvolging te voorzien. Het ENPO kan hulp bieden naargelang diens toegewezen taken (Art. 52(3)(g) van de ELFPO-verordening¹¹ door informatie te verspreiden en te publiceren (zie verder in Hoofdstuk 6).

De melding moet gebeuren via SFC 2014¹² (Zie Bijlage 3 voor een voorbeeld van een meldingsformulier). Gedetailleerdere informatie over deze procedure zal binnenkort beschikbaar worden gemaakt. Er wordt aanbevolen de meldingen op regelmatige basis te doen.

De ervaringen uit de periode 2007-2013 leren ons dat sommige lidstaten terughoudend zijn om meldingen te doen wanneer zij niet over alle gegevens in het formulier beschikken. Aangezien een van de hoofddoelstellingen erin bestaat de vlotte uitwisseling van informatie te garanderen, wordt de lidstaten gevraagd om de goedkeuringen bekend te maken, ook wanneer het formulier niet volledig is ingevuld. Het feit dat het formulier

¹¹ Art. 52(3). De netwerkvorming via het Europees netwerk voor plattelandontwikkeling heeft tot doel: ... g) de nationale netwerken en de initiatieven voor transnationale samenwerking en de uitwisseling van acties en ervaringen op het gebied van plattelandontwikkeling met netwerken in derde landen te steunen;

¹² <http://ec.europa.eu/sfc/en/index-page>

wordt ingediend via SFC heeft geen negatieve gevolgen voor de lidstaten als het formulier in eerste instantie onvolledig is. Wanneer bijkomende informatie beschikbaar wordt, dient deze via SFC te worden bijgewerkt.

6. De rol van netwerken voor het platteland (ENPO en NNP's) bij LEADER-samenwerkingen

De ELFPO-verordening somt de taken van het Europees Netwerk voor Plattelandsontwikkeling (ENPO) en de Nationale Netwerken voor het Platteland (NNP's) op. Die spelen beide een specifieke rol wat betreft de algemene steun en de specifieke technische steun voor LAG's op het vlak van LEADER-samenwerkingen.

Het ENPO heeft hierover een duidelijk mandaat om zowel transnationale initiatieven en de nationale netwerken voor het platteland te steunen. Verder zal het ENPO samenwerken met de CLLD-instanties die netwerk- en technische steun bieden en opgericht werden door andere ESI-fondsen met het oog op TNS (zie art. 52(3)(g) en (h)(ii) van de ELFPO-verordening).

Wat de taken van de NNP's op het vlak van samenwerkingen betreft, wordt sterk de nadruk gelegd op het verlenen van technische bijstand en het vergemakkelijken van de samenwerkingsactiviteiten van LAG's. Dit kan via uiteenlopende opleidingen en IT-tools, maar ook eveneens via individuele of collectieve advies- of begeleidingsdiensten (zie art. 54(3)(b)(iii) van de ELFPO-verordening).

Netwerkactiviteiten onder lokale actiegroepen die voorafgaan aan de start van een voorbereidingsproject, met voorbereidingssubsidie, worden begeleid en ondersteund door nationale of regionale plattelands netwerken voor het. Dergelijke steun van regionale netwerken kan uiteenlopende vormen aannemen, gaande van peer-to-peerbijeenkomsten, samenwerkingsevenementen en studiebezoeken tot begeleidingsmateriaal, databanken en tools om partners te vinden.

Verder kunnen nationale of regionale netwerken voor het platteland steun bieden in de vorm van de uitwisseling van informatie met andere netwerken en via het ENPO, maar ook met kleinere fondsen om de deelname aan evenementen en bijeenkomsten te financieren. Deze fase in de ondersteuning kan voorafgaan aan de voorbereidende acties van LAG's die de haalbaarheid van een samenwerking binnen het kader van een samenwerkingsproject willen achterhalen (of een dergelijk project willen uitwerken met voorbereidingssubsidie). Deze vorm van steun heeft al tot succesvolle samenwerkingsprojecten geleid.¹³

NNP's kunnen ook een aanzienlijke bijdrage leveren tot een beter begrip van uiteenlopende procedures, inclusief een consensus over relevante regels bij uiteenlopende programma's voor plattelandsontwikkeling en/of steun voor LAG's die samenwerkingsprojecten voorbereiden.

7. Slotaanbevelingen

Om de samenwerking in het kader van (CLLD) te promoten, kunnen lidstaten in hun selectieprocedure de voorkeur geven aan LAG's die een samenwerking opnamen in hun LOS.

¹³ Raadpleeg voor concrete voorbeelden het samenvattende document over de activiteiten van de ENPO-werkgroep door LEADER-samenwerkingspartners [http://enrd.ec.europa.eu/leader-clld/leader-cooperation_en]. Ook bijkomende voorbeelden van praktijken die TNS moeten vergemakkelijken, worden in het samenvattende document gegeven.

Zo zouden ze bijvoorbeeld de kwaliteit van samenwerkingsvoorstellen van LAG's als een criterium kunnen hanteren bij de selectie van hun strategieën.

Rekening houdend met het feit dat in het systeem van gedeeld management niet alle regels op Europees niveau geharmoniseerd kunnen worden, is het verder ook aanbevolen om inspanningen te leveren om procedures en bepalingen voor LEADER-samenwerkingen zo veel mogelijk te harmoniseren op het niveau van de lidstaten. Dit is vooral belangrijk voor interterritoriale samenwerkingen in lidstaten met regionale POP's, maar eveneens in lidstaten die betrokken zijn bij TNS. De referentiedocumenten die hieronder worden opgesomd, kunnen hiervoor nuttig zijn.

Er moet rekening worden gehouden met het feit dat een LEADER-samenwerking een specifiek middel is voor LAG's die een LOS uitwerken. Het gebruik van andere tools voor territoriale samenwerkingen aangeboden door de ESI-fondsen – met name de doelstelling van programma's voor Europese Territoriale Samenwerking (ETS), gefinancierd door het EFRO – kan een bijkomend pluspunt zijn en kan synergie in de hand werken, telkens met de verschillen inzake bereik en grootte van de geïmplementeerde projecten in het achterhoofd.

BIJLAGE 1. Referentiedocumenten

Referentiedocumenten (periode 2014-2020):

- **Leidraad inzake door de gemeenschap geleide lokale ontwikkeling in Europese Structuur- en Investeringsfondsen** (versie van juni 2014): hoofdstuk 8.4 (Samenwerkingsprojecten)
http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/2014/guidance_community_local_development.pdf
- **Richtsnoeren inzake door de gemeenschap geleide lokale ontwikkeling voor plaatselijke actoren**
http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/2014/guidance_clld_local_actors.pdf
- **LEADER-maatregelenfiche** (beschikbaar op CIRCA)
- **LEADER Transnational Cooperation Guidance of the ENRD:**
http://enrd.ec.europa.eu/leader-clld/leader-cooperation_en
- **ENRD LEADER Cooperation Practitioner-led Working Group – Summary of proposals**, beschikbaar op de webpagina over LEADER-samenwerking van de ENPO: http://enrd.ec.europa.eu/leader-clld/leader-cooperation_en

Referentiedocumenten (periode 2007-2013):

- Aanwijzingen voor de tenuitvoerlegging van de samenwerkingsmaatregel in het kader van de as LEADER van de programma's voor plattelandsontwikkeling 2007-2013 (het omvat eveneens methodologische elementen). Beschikbaar via: http://enrd.ec.europa.eu/enrd-static/leader/leader/en/transnational-cooperation_en.html
- ENPO-focusgroep 3: "tenuitvoerlegging van de samenwerkingsmaatregel in LEADER", Verslag aan de LEADER-subcommissie van 20 mei 2010: <http://enrd.ec.europa.eu/enrd-static/fms/pdf/BEE357F9-BDB7-6912-A6AE-581D81990191.pdf>
- Over methodologische aspecten van transnationale samenwerking (TNS), zie het hoofdstuk over LEADER TNS op de website van het ENPO ("Praktische informatie en middelen over het opzetten en uitvoeren van transnationale samenwerkingsprojecten"): http://enrd.ec.europa.eu/enrd-static/leader/leader/en/transnational-cooperation_en.html
- ENPO-eindverslag over de stand van zaken van de uitvoering van maatregel 421 voor plattelandsontwikkelingsprogramma's in de EU-27 (mei 2014): http://enrd.ec.europa.eu/enrd-static/app_templates/enrd_assets/pdf/leader-gateway/Measure_421_State_of_play_FINAL_May_2014.pdf
- NNP-gids, Hoofdstuk III, Sectie 3.6: technische bijstand voor transnationale samenwerking (TNS) en interterritoriale samenwerking (2014): http://enrd.ec.europa.eu/enrd-static/app_templates/enrd_assets/pdf/guidebook/3.6.pdf

BIJLAGE 2. Sectie 8.4 van de CLLD-gids

"8.4. Samenwerkingsprojecten

In het kader van CLLD kunnen de fondsen de voorbereiding en uitwerking van samenwerkingsactiviteiten van lokale actiegroepen financieren.

De ELFPO- en EFMZV-verordeningen leggen meer bepaald het actiegebied en de regels vast voor de samenwerking met LEADER-LAG's en EFMZV-LAG's (FLAG's). Net als voor de periode 2007-2013 wordt er steun voorzien voor de invoering van interterritoriale en transnationale projecten. Daarenboven kan voorbereidende technische bijstand worden voorzien (bijvoorbeeld voor bijeenkomsten met potentiële partners, onderzoeken enz.), indien de LAG's kunnen aantonen dat ze de invoering van een samenwerkingsproject beogen.

Met het oog op vereenvoudiging en samenhang, is het sterk aanbevolen om dezelfde regels toe te passen voor het EFRO en het ESF.

Rurale LAG's en FLAG's in visserij- en kustgebieden krijgen nu uitdrukkelijk de toelating om samen te werken met zowel partners die een strategie voor lokale ontwikkeling hanteren in hun respectieve rurale of visserijgebieden (zoals het geval was in de periode 2007-2013), als met lokale publiek-private samenwerkingen in andere soorten gebieden waar een strategie voor lokale ontwikkeling gehanteerd wordt. De samenwerking met publiek-private partnerschappen buiten de grenzen van de EU wordt ook mogelijk, hoewel het ELFPO deze mogelijkheid voorbehoudt voor partners in rurale gebieden, terwijl het EFMZV geen beperking oplegt wat betreft de in aanmerking komende gebieden.

Deze kans werkt bijvoorbeeld synergie in de hand werken tussen lokale groepen met verschillende strategieën in (gedeeltelijk) hetzelfde gebied (bijvoorbeeld stedelijk-ruraal gebied of ruraal-visserijgebied of stedelijk-visserijgebied). Naast de voordelen van de uitwisseling van ervaring en kennis, zouden LAG's ook baat hebben bij de uitwerking van samenwerkingen rond brede thema's die beter op grotere schaal worden aangepakt.

De ervaring met LEADER en As 4 van het EVF leert ons dat de LAG/FLAG zelf in vele gevallen de begunstigde is van samenwerkingsprojecten, aangezien zij complexer zijn om uit te werken en te beheren dan lokale projecten.

Wat het beheer van samenwerkingsprojecten betreft, bestaan er twee mogelijkheden (steunend op de ervaring uit LEADER):

8.4.1. De selectie van samenwerkingsprojecten door de LAG's

In de eerste optie maakt de samenwerking deel uit van de strategie voor lokale ontwikkeling en wordt het budget voor de samenwerking (inclusief voorbereidende technische bijstand en projecten) gelijktijdig met het lokale budget toegewezen. Samenwerkingsprojecten worden geselecteerd door de lokale actiegroepen op eenzelfde manier als lokale projecten.

8.4.2. De selectie van samenwerkingsprojecten door beheersautoriteiten

Aangezien samenwerkingsprojecten qua uitwerking en beheer veeleisender zijn, kunnen sommige lidstaten ervoor kiezen de selectie aan de beheersautoriteit toe te vertrouwen, net als het uitschrijven van de oproepen voor de bijhorende voorbereidende technische bijstand. Dit kan worden beschouwd als een uitzondering op de bottom-upbenadering.

Wat betreft het ELFPO, moeten de beheersautoriteiten in dit geval een systeem van doorlopende aanvragen voorzien. Beslissingen over de toewijzing van steun moet binnen de vier maanden na de indiening van het project vallen. Indien de selectie van projecten gebeurt via projectoproepen, is het aanbevolen om minstens drie of vier oproepen per jaar uit te schrijven, om een gelijk tempo te garanderen voor de goedkeuring door alle beheersautoriteiten die betrokken zijn bij een samenwerkingsproject. Er moeten in elk geval vaak genoeg projectoproepen worden uitgeschreven om de tenuitvoerlegging van projecten met partners uit verschillende programmagebieden niet in de weg te staan.

Om de tenuitvoerlegging te vergemakkelijken van projecten die de goedkeuring vereisen van verschillende nationale of regionale instanties, moeten lidstaten/regio's de gepaste maatregelen treffen om erop toe te zien dat verschillen in selectieprocedures en deadlines de LAG's niet ontmoedigen om een samenwerking aan te gaan.

Wat transnationale samenwerkingen in het kader van het ELFPO en het EFMZV betreft, worden de volgende verplichtingen voor lidstaten beoogd, om de algemene tenuitvoerlegging van die projecten te steunen:

De administratieve procedures moeten bekend worden gemaakt, inclusief een lijst van subsidiabele kosten.

De lidstaat dient eveneens regelmatig de goedkeuring van alle transnationale projecten aan de Commissie bekend te maken. Voor het ELFPO zal de Commissie een systeem voor de uitwisseling van informatie voorzien, dat de betrokken autoriteiten moet helpen om zicht te krijgen op het goedkeuringsproces van een project in verschillende lidstaten.”

BIJLAGE 3. Meldingsformulier

MELDINGSFORMULIER VOOR TRANSNATIONALE SAMENWERKINGSPROJECTEN	
1. Basisinformatie over het project	
1.1. Naam van het samenwerkingsproject (incl. acroniem, indien van toepassing) [in het Engels]*:	
1.2. Duur van de beoogde activiteiten binnen het samenwerkingsproject*: 1.2.1. Startdatum: 1.2.2. Einddatum:	
1.3. Voorbereidende technische bijstand [apart te voorzien voor elke partner]*: Ging het samenwerkingsproject gepaard met voorbereidende technische bijstand? Ja ☐ Nee ☐	
1.4. Thema's van het project / sleutelwoorden [dropdownmenu]*	
1.5. Totale kost voor de volledige duur van het samenwerkingsproject (in €)*: Bekostigd door het ELFPO: door een andere openbare instantie: door privébijdragen: Gelieve aan te geven of andere fondsen werden geworven:	
1.6. Bijkomende informatie (of website van het project) [Gelieve een korte beschrijving te geven van het project]:	
2. Informatie over de samenwerkingspartners	
2.1. Gegevens LAG 1*:	
2.1.1. Officiële benaming van de LAG [dropdownmenu]: 2.1.1.1. Hoofdpartner: Ja ☐ Nee ☐	
2.1.2. Contactpersoon van de LAG voor samenwerking 2.1.2.1. Naam: 2.1.2.2. Adres: 2.1.2.3. Telefoonnummer: 2.1.2.4. E-mail: 2.1.2.5. Talen (spreken/begrijpen):	
2.1.3. Datum van goedkeuring van het project:	
2.2. Gegevens LAG 2:	
2.2.1. Officiële benaming van de LAG [dropdownmenu]: 2.2.1.1 Hoofdpartner: Ja ☐ Nee ☐	
2.2.2. Contactpersoon van de LAG voor samenwerking 2.2.2.1. Naam: 2.2.2.2. Adres: 2.2.2.3. Telefoonnummer: 2.2.2.4. E-mail: 2.2.2.5. Talen (spreken/begrijpen):	
2.2.3. Datum van goedkeuring van het project:	

2.3. Bijkomende gegevens over de partner [indien de partner geen LAG is]:
2.3.1. Officiële benaming van de partner
2.3.2. Contactpersoon voor samenwerking
2.3.2.1. Naam:
2.3.2.2. Adres:
2.3.2.3. Telefoonnummer:
2.3.2.4. E-mail:
2.3.2.5. Talen (spreken/begrijpen):
3. Bevoegde beheersautoriteit 1 (gegevens contactpersoon):
3.1 POP [dropdownmenu]*:
3.2 Naam:
3.3 Adres:
3.4 Telefoonnummer:
3.5 E-mail:
4. Bevoegde beheersautoriteit 2 (gegevens contactpersoon):
4.1 POP [dropdownmenu]*:
4.2 Naam:
4.3 Adres:
4.4 Telefoonnummer:
4.5 E-mail:
5. Projectstatus*:
5.1 Lopend:
5.2 Geannuleerd:
5.3 Voltooid:

* Verplicht in te vullen

BIJLAGE 4. Indicatief voorbeeld van een algemene template voor een samenwerkingsovereenkomst voor LEADER transnationale samenwerkingsprojecten

Artikel 1

Doel van het TNS-project

- *Bevat de naam van de organisaties die de samenwerkingsovereenkomst ondertekenen en geeft aan of de partner een LAG is, of een groep plaatselijke publieke en private partners in een ruraal gebied die binnen of buiten de Unie een strategie voor plaatselijke ontwikkeling uitvoert, of een groep plaatselijke publieke en private partners in een niet-ruraal gebied die een plaatselijke ontwikkelingsstrategie uitvoert. Het bevat ook de gemeenschappelijke afspraak om project "X" gezamenlijk te implementeren in overeenstemming met het gedetailleerd activiteitenprogramma en het budget (in de Bijlage van de overeenkomst – een integraal deel van de overeenkomst).*

Artikel 2

Werktafen

- *Zoals overeengekomen door de partners van het samenwerkingsproject (meestal Engels of een andere hoofdtaal van de EU – Frans, Duits, Spaans enz.)*

Artikel 3

Algemene bepalingen met betrekking tot de inwerkingtreding, duur, beëindiging en plaats van de implementatie

- *De bepaling met betrekking tot de inwerkingtreding van de overeenkomst (van de datum van goedkeuring van het project en kennisgeving hiervan door minstens twee beheersautoriteiten – of andere nationale/regionale autoriteiten die bevoegd zijn voor de goedkeuring van het TNS-project) die relevant is voor de gebieden waarin de samenwerkingspartners operationeel zijn*
- *De maximale duur van de overeenkomst, die kan starten van de data waarop projectpartners hun respectieve projectvoorstellen met betrekking tot het TNS-project indienen bij de bevoegde nationale/regionale autoriteiten en eindigen wanneer het laatste betalingsverzoek met betrekking tot het TNS-project is goedgekeurd door de bevoegde nationale/regionale autoriteit*
- *Geplande voortzetting van samenwerkingsactiviteiten na beëindiging van het project (indien relevant en gepland)*
- *De locaties/gebieden waar projectactiviteiten geïmplementeerd zullen worden, bijvoorbeeld de gebieden van de respectieve lokale actiegroepen (samenwerkingspartners) in overeenstemming met het activiteitenprogramma in de bijlage.*

Artikel 4

Verplichtingen, verantwoordelijkheden, aansprakelijkheid

- *Een verklaring dat de samenwerkingspartners de informatie in de Bijlage omtrent het activiteitenprogramma en het budget van het project verifiëren en goedkeuren*
- *De verplichtingen en verantwoordelijkheden van de leidende/coördinerende partner – inclusief naam van de organisatie (bijv. financiële coördinatie, coördinatie van gezamenlijke acties binnen het project, controle en opvolging van activiteiten, continue communicatie en wisselwerking met projectpartners, rapportering)*
- *De verplichtingen en verantwoordelijkheden van de samenwerkingspartners (bijv. het gebruik van het gezamenlijk overeengekomen activiteitenprogramma en de doelstellingen in de respectieve toepassingen van het project voor de bevoegde LAG/BA in hun gebieden, zorgen voor de financiering van hun aandeel in de gemeenschappelijke kosten van het project en respectieve – gezamenlijke en plaatselijke – acties, rapportering aan de projectpartners en aan de leidende/coördinerende partner, communicatie en wisselwerking met projectpartners en de leidende/coördinerende partner, communicatie van het project en de resultaten ervan aan het algemene publiek en andere aandeelhouders, controle en voorziening van de relevante documenten die nodig zijn voor de goedkeuring van het project)*
- *Beperkte aansprakelijkheid van een samenwerkingspartner in geval van overmacht*
- *Beperkte aansprakelijkheid van andere projectpartners in geval van schade en kosten die het resultaat zijn van niet-naleving van een van de samenwerkingspartners*

Artikel 5

Veranderingen in het partnerschap

- *Door schriftelijke wijziging die door alle samenwerkingspartners goedgekeurd en ondertekend werd*
- *Twee hoofdscenario's moeten beschreven worden: verlengen van het partnerschap – intrede van nieuwe samenwerkingspartner(s); terugtrekking van een (of meer) samenwerkingspartner(s) uit het partnerschap*
- *Aanpassing van het budget – in het bijzonder met betrekking tot gemeenschappelijke kosten en de verdeling ervan onder de partners – deel van de aanpassing zowel in het geval van een 'verlenging' van het partnerschap als in het geval van een terugtrekking van een van de partners*
- *Verplichtingen van elke partner om de bevoegde autoriteiten op de hoogte te stellen van de verandering.*

Artikel 6

Projectbeheer

- *Projectbeheercomité met leden van elke deelnemende LAG en voorgezeten door de leidende/coördinerende partner en de verantwoordelijkheden en taken van dit comité*
- *Secretariaat van het projectbeheercomité wordt voorzien door de leidende/coördinerende partner*
- *Minstens 'X' vergaderingen binnen de duur van het project op basis van schriftelijke uitnodiging door de leidende/coördinerende partner.*

Artikel 7
Geschillenregeling, toepasselijk recht

- *Qua geschillenregeling wordt de voorkeur eerst en vooral gegeven aan minnelijke schikking*
- *In geval dat men niet tot een minnelijke schikking komt, is het bevoegde rechtsgebied dat van de lidstaat/regio van de leidende/coördinerende partner*
- *In gevallen waarbij de geschillenregeling voor de rechtbank dient te gebeuren, is de Engelse (Franse? Duitse? Andere?) versie van deze overeenkomst – inclusief bijlagen – van toepassing*

Artikel 8
Wijziging van de overeenkomst

- *Enkel door schriftelijke wijziging die door alle samenwerkingspartners goedgekeurd en ondertekend werd*
- *Alle wijzigingen aan de overeenkomst moeten te gepasten tijde gecommuniceerd worden aan de bevoegde autoriteiten*

Deze overeenkomst werd opgesteld in < plaats >

Datum

Ondertekenaars

1. Naam van de partner
2. LAG -code in lijst van LAG's (<http://ec.europa.eu/sfc/en/2014/support-ms/tnc>)
3. Registratiecode
4. Naam van vertegenwoordiger (contactpersoon project). Gesproken/begrepen taal
5. Naam van de officiële vertegenwoordiger (handtekening)
6. Functie
7. Plaats (adres, inclusief land)
8. Telefoonnummer
9. E-mail

BIJLAGE: Beschrijving van projectactiviteiten

1.1 Beschrijving van de algemene en specifieke doelstellingen van het project

1.2 Beschrijving van de doelgroepen

1.3 Beschrijving van de acties (inclusief gezamenlijke acties)

1.4 Planning van de activiteiten

Nr.	Activiteit		Doelgroep / locatie	Verantwoordelijke / deelnemende projectpartner(s)	Planning (duur)	Voornaamste output
	Gezamenlijke actie	Lokale actie				
1						
2						
...						

1.5 Verdeling van het budget volgens activiteit

Nr.	Activiteit	Voorziene maximumbudget	Verantwoordelijke projectpartner(s)
1			
...			

1.6 Verdeling van het budget volgens samenwerkingspartner

Nr.	Samenwerkingspartner	Voorziene maximumbudget	Aandeel in de gezamenlijke kosten (bijdrage aan het budget voor gezamenlijke acties) ¹⁴
1			
...			

1.7 Verdeling van het budget volgens samenwerkingspartner en financieringsbron

Projectkosten in EUR							
Nr.	Partner	Totale kost voor de volledige duur van het samenwerkingsproject *	waarvan			Indien andere fondsen werden geworven, gelieve toe te lichten*	
			ELFPO*	Andere overheidsbijdrage*	Privébijdrage*	Naam fonds	Bijdrage van het fonds
1.							
...							

¹⁴ Maakt deel uit van het voorziene maximumbudget dat wordt toegekend aan de samenwerkingspartner. Opmerking: het verschil tussen het voorziene maximumbudget en het aandeel in de gezamenlijke kosten is gelijk aan het maximumbudget voor lokale acties dat ter beschikking staat van de respectieve samenwerkingspartner.